

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ B., a.s.**, so sídlom v B., IČO: X., zastúpeného JUDr. J. J., advokátom so sídlom v B., **2/ M. T.**, bývajúcej v B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. A. V., s.r.o., so sídlom v B., IČO: X., proti odporcom **1/ R. K.**, bývajúcej v H., **2/ I. P.**, bývajúcemu v D., zastúpeným A., s.r.o. so sídlom v B., IČO: X., o **určenie vlastníckeho práva**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 11 C 421/2008, o dovolaní odporcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 12. marca 2012 sp. zn. 6 Co 141/2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd **z r u š u j e**

1. rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 12. marca 2012 sp. zn. 6 Co 141/2011 v dovolaní napadnutom zmeňujúcim výroku,
2. uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 29. januára 2013 sp. zn. 6 Co 264/2012 vo výrokoch, ktorými bolo rozhodnuté o trovách prvostupňového a odvolacieho konania.

Vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 22. júna 2011 č.k. 11 C 421/2008-528 v znení opravného uznesenia tohto súdu z 27. júla 2011 č.k. 11 C 421/2008-670 zamietol návrh, ktorým sa navrhovatelia 1/ a 2/ domáhali, aby súd určil, že navrhovateľ 1/ je v podiele 1/7 spoluvlastníkom pozemku v katastrálnom území D. zapísaného v pozemkovej knihe vo vložke č. X. ako parcela č. X. - roľa vo výmere X. m² a v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. - orná pôda vo výmere X. m² (ďalej len „sporný pozemok“). Výsledkami vykonaného dokazovania mal súd prvého stupňa preukázať, že sporný pozemok bol predmetom konania o dedičstve po poručiťovi Š. K., ktorý zomrel X.;

v zmysle rozhodnutia Štátneho notárstva Bratislava – mesto z 21. januára 1975 sp. zn. D 2639/74 (ďalej len „rozhodnutie o dedičstve I.“) nadobudol spoluvlastníctvo sporného pozemku dedič L. K. (v prejednávanej veci vystupujúci v procesnom postavení vedľajšieho účastníka). Ten istý spoluvlastnícky podiel bol ale predmetom konania aj po inom poručiteľovi rovnakého mena; podľa obsahu uznesenia Obvodného súdu Bratislava 4 z 30. apríla 1993 sp. zn. D 113/1993 o dedičstve po poručiteľovi Š. K., ktorý zomrel X. (ďalej len „rozhodnutie o dedičstve II.“), ho nadobudli odporcovia 1/ a 2/, obaja v podiele po 1/2. V rozhodnutí o dedičstve I. nie je dostatočne špecifikovaný predmet dedenia (až na údaj o tom, že ide o pôdu v užívaní jednotného roľníckeho družstva nie je v ňom predmet dedenia ničím konkretizovaný) a je zrejmé, že už v priebehu dedičského konania panovala neistota v tom, či poručiteľ je skutočne právnym predchodcom vedľajšieho účastníka. Vedľajší účastník sám nevedel spresniť, kde sa nachádza sporný pozemok a nepodarilo sa mu preukázať, že so sporným pozemkom nakladal ako vlastník (mediiným ničím nedoložil, že komunikoval s družstvom). Podľa právneho názoru súdu prvého stupňa vedľajší účastník nenadobudol spoluvlastníctvo sporného pozemku právnym titulom vydržania. Neskôr preto nemohol platne uzatvoriť právne úkony, ktorými nakladal so sporným pozemkom. Z týchto dôvodov súd prvého stupňa návrh navrhovateľa 1/ zamietol ako neopodstatnený, návrh navrhovateľky 2/ zamietol s odôvodnením, že nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.), lebo ani v prípade vyhovenia návrhu by nedošlo k zmene jej právneho postavenia.

Na odvolanie navrhovateľov a vedľajšieho účastníka Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 12. marca 2012 sp. zn. 6 Co 141/2011 rozsudok súdu prvého stupňa: a/ zmenil určiac, že navrhovateľ 1/ je v podiele 1/2 spoluvlastníkom sporného pozemku, b/ potvrdil vo výroku, ktorým bol zamietnutý návrh navrhovateľky 2/. V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa v dostatočnom rozsahu zistil rozhodujúce skutkové okolnosti, právne ich však nesprávne posúdil. Podstatným pre rozhodnutie v danej veci bolo, či vedľajší účastník nadobudol spoluvlastníctvo 1/7 sporného pozemku právnym titulom vydržania. Ak totiž spoluvlastníctvo takto nadobudol, pričom na základe dohody o vyrovnaní znížených dedičských podielov sa podielovou spoluvlastníčkou sporného pozemku (v 1/14) stala aj navrhovateľka 2/, vedľajšiemu účastníkovi a navrhovateľke 2/ nič nebránilo, aby spoluvlastnícky podiel predali právnemu predchodcovi navrhovateľa 1/. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku vysvetlil podstatu vydržania, ako aj podmienky nadobudnutia vlastníctva vydržaním a konštatoval, že sa nestotožnil so záverom

prvostupňového súdu, podľa ktorého vedľajší účastník takto nenadobudol spoluvlastníctvo sporného pozemku. Poukázal na to, že vedľajší účastník a navrhovateľka 2/ boli účastníkmi konania o dedičstve vedeného na Štátnom notárstve Bratislava – mesto pod sp. zn. D 2939/74. Počiatočná neistota v tom, či spoluvlastnícky podiel na spornom pozemku má byť prejednaný v tomto konaní, bola prekonaná; v prospech tohto záveru nasvedčuje skutočnosť, že štátne notárstvo vydalo rozhodnutie o dedičstve I. bez toho, aby dedičov vyzvalo na predloženie doplňujúcich dôkazov. Uvedené rozhodnutie treba v danom prípade považovať za titul, ktorý mohol vo vedľajšom účastníkovi vyvolať vnútorné presvedčenie, že je spoluvlastníkom sporného pozemku. Pri bežnej opatrnosti nebolo od neho možné vyžadovať, aby sa priebežne zaujímal o to, či skutočne je podielovým spoluvlastníkom. Absenciu jeho dobrej viery, nemožno vyvodit' len z toho, že nekomunikoval s jednotným roľníckym družstvom, ktoré malo sporný pozemok v užívaní. V tom čase bolo totiž všeobecne známou skutočnosťou, že tieto družstvá mali k pozemkom v ich užívaní právo trvalého a bezodplatného užívania, pri ktorom vlastníkom užívaných pozemkov patrilo iba tzv. holé vlastníctvo. Pri takomto užívaní bolo bežné, že vlastníci často ani nevedeli, kde konkrétne sa ich pozemok nachádza. Preto ani skutočnosť, že vedľajší účastník nevedel konkretizovať umiestnenie sporného pozemku, nič nemení na tom, že bol jeho dobromyseľným užívateľom. Vedľajší účastník bol vzhľadom na to najneskôr dňom právoplatnosti rozhodnutia o dedičstve I. (teda dňom 21. januára 1975) oprávneným držiteľom podielu 1/7 sporného pozemku. Vedľajší účastník sa dňom 1. januára 1992, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 509/1991 Zb. novelizujúci ustanovenia Občianskeho zákonníka o vydržaní, stal spoluvlastníkom sporného pozemku v uvedenom podiele, a to právnym titulom vydržania. Sporný pozemok mal totiž v oprávnenej a nerušenej držbe nepretržite po dobu 10 rokov (do vydržacej doby treba započítať aj dobu pred 1. januárom 1992). Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že návrhu navrhovateľa 1/ vyhovel. Na odôvodnenie potvrdzujúceho výroku svojho rozsudku uviedol, že sa stotožnil s právnym záverom prvostupňového súdu, podľa ktorého navrhovateľka 2/ v konaní nepreukázala, že má naliehavý právny záujem na ňou požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.).

Okresný súd Bratislava IV uznesením z 10. apríla 2012 č.k. 11 C 421/2008-622 uložil navrhovateľom a vedľajšiemu účastníkovi povinnosť nahradiť odporcom trovy konania vo výške 156,86 €. Na odvolanie týchto účastníkov Krajský súd v Bratislave uznesením z 29. januára 2013 sp. zn. 6 Co 264/2012: a/ napadnuté uznesenie (na podklade aplikácie § 143 O.s.p.) zmenil tak, že navrhovatelia sú povinní zaplatiť odporcom náhradu trov konania

156,86 €, b/ konanie o odvolaní vedľajšieho účastníka zastavil s odôvodnením, že vedľajší účastník medzičasom zomrel a jeho právni nástupcovia súdu oznámili, že nevstupujú do konania, c/ navrhovateľom uložil povinnosť zaplatiť odporcom náhradu trov odvolacieho konania 44,38 € (§ 142 ods. 1 O.s.p.).

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie odporcovia 1/ a 2/ namietajúc, že im v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že odvolací súd sa nedostatočne vypořiadal s ich odvolacími dôvodmi a opodstatnenosť ich odvolacej argumentácie dostatočne nepreskúmal. Odôvodnenie napadnutého rozsudku je nepreskúmateľné, lebo z neho (medziiným) nevyplýva, že sa 20. februára 2012 uskutočnilo pojednávanie a že do spisu bolo založené podanie odporcov 1/ a 2/ z 9. marca 2012. Odvolací súd v dôsledku tohto nedal odporcom v priebehu konania efektívnu možnosť argumentovať k vecnej a procesnej stránke prejednávanej veci. I keď odvolací súd uviedol, že v celom rozsahu vychádzal zo skutkových zistení prvostupňového súdu, nemožno prehliadnúť, že v skutočnosti zohľadnil (aj) iné skutkové okolnosti (týkajúce sa napríklad schopnosti vedľajšieho účastníka konkretizovať lokalitu, v ktorej sa nachádza sporný pozemok, resp. určitosť označenia sporného pozemku vo výroku rozhodnutia o dedičstve I.). Odvolací súd pri rozhodovaní zrejme zohľadnil skutočnosti, ktoré z dokazovania nevyplynuli a prehliadol skutočnosti, ktoré v konaní vyšli najavo. V konaní tak došlo aj k procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Dovolatelia po vysvetlení, v čom podľa ich názoru spočíva vada konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., odvolaciemu súdu vytkli aj nesprávne právne posúdenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie. Uviedli, že vedľajší účastník a navrhovateľka 2/ nikdy nesplnili kumulatívne stanovené podmienky pre nadobudnutie spoluvlastníckych práv právnym titulom vydržania (najmä vzhľadom na absenciu držby a jej dobromyseľnosti). Namietli, že ak je správny názor o vydržaní v prípade vedľajšieho účastníka, o to viac mali sudy dospieť k názoru o vydržaní sporného pozemku odporcami. Podľa názoru dovolateľov „odvolací súd buď relevantnú právnu normu (najmä § 129 ods. 1, 130 ods. 1, 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka) vôbec nepoužil, alebo ju interpretoval natoľko arbitrárnym spôsobom, že navrhovatelia a vedľajší účastník si mohli dovoliť tvrdiť vydržanie bez akéhokoľvek preukázania splnenia prísnych podmienok vydržania“. Rozhodnutie o dedičstve I. bolo založené len na náležite nepreukázaných tvrdeniach účastníkov dedičského konania, týmto rozhodnutím ale v žiadnom prípade nezaniklo spoluvlastníctvo skutočných spoluvlastníkov. Pokiaľ navrhovateľka 2/ a vedľajší účastník nenadobudli spoluvlastníctvo sporného pozemku, nemohlo byť v dôsledku

následných právnych úkonov platne prevedené na navrhovateľa 1/. Z týchto dôvodov dovolatelia žiadali zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie, prípadne napadnutý rozsudok zmeniť tak, že návrh sa zamieťa.

Navrhovateľ 1/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že odporcovia 1/ a 2/ bezdôvodne vytýkajú odvolaciemu súdu odňatie ich možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Nepravdivé je ich tvrdenie, podľa ktorého sa odvolací súd nevyporiadal s ich skutkovou a právnou argumentáciou. Neopodstatnene tiež namietajú, že súdy nevykonali všetky navrhované dôkazy, nesprávne zistili rozhodujúce skutkové okolnosti a na tom základe dospeli k nesprávnym skutkovým záverom. Právne posúdenie, na ktorom spočíva rozsudok odvolacieho súdu, zodpovedá nielen zisteným skutočnostiam, ale tiež právnej úprave vydržania. Z týchto dôvodov žiadal dovolanie zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

Navrhovateľka 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že odporcovia 1/ a 2/ v ich odvolaní voči prvostupňovému rozhodnutiu uviedli len tie argumenty, ktoré z ich strany odznali už v konaní na súde prvého stupňa. Postup súdov pri zisťovaní rozhodujúcich skutkových okolností zodpovedal Občianskemu súdnemu poriadku. Súd prvého stupňa, ktorý rozhodol v prospech odporcov 1/ a 2/, sa podľa všetkého stotožnil s podstatou ich skutkových a právnych tvrdení. Podstata a väčšina relevantných skutkových okolností a argumentácie účastníkov konania na oboch procesných stranách je obsiahnutá v prvostupňovom rozhodnutí. Dôvody, so zreteľom na ktoré sa odvolací súd nestotožnil s niektorými závermi súdu prvého stupňa, sú náležite vysvetlené na stranách 6 a 7 rozsudku odvolacieho súdu. Odporcovia 1/ a 2/ preto nedôvodne namietajú, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 písm. f/ O.s.p. a § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Neopodstatnene tiež namietajú, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Žiadala preto dovolanie zamietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania.

Vedľajší účastník vo vyjadrení k dovolaniu poprel opodstatnenosť argumentácie odporcov 1/ a 2/. V danom prípade bolo vykonané dostatočné dokazovanie, ktoré viedlo k riadnemu zisteniu rozhodujúcich skutkových okolností. Nedôvodné je tvrdenie dovolateľov, že odvolací súd sa nedostatočne vyporiadal s ich argumentáciou v priebehu odvolacieho konania. Ak je súdom prvého stupňa dostatočne zistený skutkový stav, odvolací súd môže

na ňom založiť svoje rozhodnutie aj vtedy, keď sa nestotožňuje s niektorým čiastkovým skutkovým zistením prvostupňového súdu. V ďalšom vedľajší účastník – zopakujúc svoje skoršie tvrdenia o skutkových okolnostiach, za ktorých nadobudol spoluvlastníctvo spornému pozemku – vyslovil názor, že splnil všetky kumulatívne stanovené podmienky vydržania a následne (už ako spoluvlastník) platne nakladal s predmetom svojho spoluvlastníctva. Z týchto dôvodov žiadal dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015, lebo dovolanie bolo podané pred týmto dňom)] po zistení, že dovolanie podali včas odporcovia 1/ a 2/ (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno podľa zákona napadnúť dovolaním (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či je ich dovolanie opodstatnené.

1. V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. (vid' ďalej 2.) a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (vid' ďalej 3.).

2. O procesnú vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p. ide vtedy, a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo.

Odporcovia v dovolaní namietajú, že v preskúmvanej veci sa odvolací súd dopustil procesných nesprávností, ktoré majú znaky vady uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

2.1. K tej časti dovolania, v ktorej odporcovia namietajú procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. tvrdiac, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vzhľadom na nedostatočné odôvodnenie nepreskúmateľné, dovolací súd uvádza, že judikatúra najvyššieho súdu už dávnejšie (vid' judikát R 111/1998) považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s predmetným judikátom (vid' sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť

dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci.

I keď dovolací súd oboznámením sa so spisom a napadnutým rozsudkom dospel k záveru, že zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu je sčasti nepreskúmateľný (vid' ďalej 3.2.), zastáva názor, že v okolnostiach prejednávanej veci ide o procesnú nesprávnosť takej intenzity, ktorá nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety predmetného stanoviska.

2.2. Odporcovia tvrdia, že odvolací súd postupoval nesprávne pri zisťovaní a vyhodnocovaní rozhodujúcich skutkových okolností a že im tým odňal možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Dovolací súd k tomu uvádza, že v prípade neúplnosti skutkových zistení alebo nesprávnosti skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (vid' napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012).

Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonal všetky účastníkom navrhované dôkazy, nezakladá procesnú vadu vymenovanú v § 237 písm. f/ O.s.p., lebo sa ním účastníkovi neodníma možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999).

Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá vadu konania v zmysle uvedeného ustanovenia (vid' tiež napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

3. Podľa názoru odporcov 1/ a 2/ došlo v predmetnom konaní k tzv. inej procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). O inú (v § 237 O.s.p. neuvedenú) vadu ide – medziiným – v prípade nepreskúmateľnosti rozhodnutia (vid' R 111/1998 a vyššie citované zjednocujúce stanovisko R 2/2016)

a procesných nesprávností pri vykonávaní dokazovania. I keď procesná vada takejto povahy prípustnosť dovolania nezakladá (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011), predstavuje relevantný dovolací dôvod, ktorý možno úspešne uplatniť v procesne prípustnom dovolaní.

3.1. Podľa názoru dovolateľov sa odvolací súd dopustil procesnej nesprávnosti v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. tým, že rozhodnutie založil na skutkových okolnostiach, ktoré neboli predmetom dokazovania.

V prejednávanej veci zo spisu vyplýva, že súd prvého stupňa za základ pre svoje rozhodnutie považoval zistenie, že právny predchodca vedľajšieho účastníka nebol spoluvlastníkom sporných nehnuteľností. Vedľajší účastník bol v rozhodnutí o dedičstve I. uvedený ako dedič sporného pozemku, toto rozhodnutie nebolo však možné považovať za titul, z ktorého by mohol vyvodzovať úplnú istotu (dobromyseľnosť), že je oprávneným držiteľom spoluvlastníckeho podielu 1/7 sporného pozemku, lebo už v čase prebiehajúceho konania mal vedomosť o tom, že v pozemkovej knihe bolo zapísaných viacero vlastníkov s menom Š. K.. So zreteľom na absenciu dobromyseľnej držby prvostupňový súd uzavrel, že vedľajší účastník nenadobudol predmetný spoluvlastnícky podiel právnym titulom vydržania. V nadväznosti na to prvostupňový súd ani bližšie neskúmal, či vedľajší účastník platne uzatvoril s navrhovateľkou 2/ dohodu o vyrovnaní znížených dedičských podielov a neskôr spolu s ňou zmluvu o prevode ich spoluvlastníckych podielov (po 1/14) na právneho predchodcu navrhovateľa 1/.

Z rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že sa stotožnil so zistením prvostupňového súdu, podľa ktorého právny predchodca vedľajšieho účastníka nebol spoluvlastníkom sporných nehnuteľností. Skutočnosť, že vedľajší účastník bol v rozhodnutí o dedičstve I. uvedený ako dedič sporného pozemku, mohla v ňom však vyvolať vnútorné presvedčenie, že na jeho základe je oprávneným držiteľom spoluvlastníckeho podielu 1/7 sporného pozemku. Vzhľadom na to, že držba predmetného podielu zo strany vedľajšieho účastníka bola dobromyseľná a nerušená po stanovenú dobu, nadobudol sporný pozemok 1. januárom 1992 do podielového spoluvlastníctva právnym titulom vydržania. V konaní bolo preukázané, že vedľajší účastník neskôr uzatvoril s navrhovateľkou 2/ dohodu o vyrovnaní znížených

dedičských podielov a následne obaja spoločne ako predávajúci zmluvu o prevode podielu 1/7 sporného spoluvlastníckeho na právneho predchodcu navrhovateľa 1/.

Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že „v celom rozsahu vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa, ktorý však po právnej stránke posúdil inak. Preto nebolo potrebné dopĺňať, resp. opakovať dokazovanie“. Odvolací súd pri tomto konštatovaní prehliadol, že prvostupňový súd sa pri posudzovaní opodstatnenosti návrhu na určenie, že navrhovateľ 1/ je spoluvlastníkom 1/7 sporného pozemku, dostal len po prejudiciálne vyriešenie otázky, či vedľajší účastník nadobudol tento spoluvlastnícky podiel právnym titulom vydržania, na základe výsledku ktorého (po závere o nesplnení podmienok vydržania) návrh bez ďalšieho zamietol.

Je teda zrejmé, že odvolací súd v danom prípade rozhodol bez toho, aby bol predtým vykonaným dokazovaním obstaraný dostatok skutkových zistení o okolnostiach, za ktorých boli uzatvorené viaceré právne úkony – dohoda o vyrovnaní znížených dedičských podielov, zmluva o prevode spoluvlastníckeho podielu 1/7 na právneho predchodcu navrhovateľa 1/, resp. následne na navrhovateľa 1/. Bez takéhoto dokazovania nemal odvolací súd vytvorený náležitý podklad pre svoje rozhodnutie.

3.2. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je tiež nepreskúmateľný.

Rozhodnutie súdu (až na zákonné výnimky – vid' napr. § 157 ods. 4 O.s.p. alebo § 219 ods. 2 O.s.p.) musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie. V súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. musí súd v odôvodnení rozsudku podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozsudku. Súd sa musí vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť dostatočne vysvetlený s poukazom na všetky rozhodujúce skutkové okolnosti a tiež ich právne posúdenie. Právne závery súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak súd v odôvodnení rozhodnutia vymedzí po skutkovej stránke predmet konania a následne podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako interpretoval aplikované ustanovenia a prečo pod ne podriadil zistený skutkový stav. V rozhodnutí súdu musí byť jasne a zrozumiteľne vysvetlený myšlienkový postup súdu vo všetkých, pre posúdenie veci významných, otázkach. Pri tom, samozrejme, platí, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný, určujúci význam, prípadne

dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia (viď aj viaceré rozhodnutia ústavného súdu, napríklad sp. zn. IV. ÚS 115/03 a II. ÚS 78/05). Treba mať na pamäti aj to, že konanie pred súdom prvého stupňa a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s prvostupňovým rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu.

Pokiaľ odvolací súd dospel k záveru, že vedľajší účastník nadobudol sporný pozemok v podiele 1/7 vydržaním (1. januára 1992), mal medziiným vysvetliť, na základe čoho mohol 30. apríla 1993 platne uzatvoriť s navrhovateľkou 2/ dohodu o vyrovnaní znížených dedičských podielov, keď takúto dohodu v zmysle zákona č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam bol vecne legitimovaný (ako povinná osoba) uzatvoriť na jednej strane iba ten, kto *dedením* nadobudol určitú nehnuteľnosť v podiele presahujúcom jeho dedičský podiel, a to len preto, že išlo o nehnuteľnosť v užívaní „socialistickej organizácie“, a na druhej strane ten (oprávnená osoba), koho dedičský podiel bol takto znížený. Rovnako mal v odôvodnení napadnutého rozsudku odôvodniť, z čoho následne vyvodil, že sú platné aj neskoršie právne úkony týkajúce sa prevodu sporného pozemku v podiele 1/7. Rozhodnutie odvolacieho súdu ale takéto vysvetlenie neobsahuje.

V nadväznosti na obsah predchádzajúcich odsekov najvyšší súd poznamenáva, že dovolacie konanie má prieskumnú povahu – najvyšší súd v dovolacom konaní preskúmava napadnuté rozhodnutie a konanie, ktoré mu predchádzalo. Súdny nižších stupňov v občianskom súdnom konaní spravidla riešia viacero skutkových a právnych otázok. Mnohé z týchto otázok sú z pohľadu konania (alebo sporu) ako celku iba čiastkovej povahy a predstavujú reťazec po sebe idúcich a nasledujúcich otázok (riešení), v ktorom neskôr riešená otázka neraz vychádza z výsledkov riešenia skôr nastolenej otázky. Proces zisťovania rozhodujúcich skutkových okolností a prijímania právnych záverov je v dôsledku toho zároveň aj procesom postupného vylučovania všetkých tých alternatív, ktoré prichádzali do úvahy v rámci ešte neúplne zisteného skutkového stavu, následne však, po zistení rozhodujúcich skutkových a právnych okolností, sa ukázali ako neopodstatnené. Najvyšší súd v konaní o dovolaní zohľadňuje a akceptuje túto postupnosť; pokiaľ však pri prieskume zistí, že nebola správne vyriešená alebo vysvetlená taká čiastková otázka, ktorá mala v tej – ktorej veci kľúčový význam v tom zmysle, že od nej záviselo správne vyriešenie viacerých ďalších otázok odvíjajúcich sa od zvoleného riešenia, obmedzí svoj prieskum iba na konštatovanie zistenej nesprávnosti (procesného nedostatku). Najvyšší súd v takom prípade už neuskutočňuje ďalší

prieskum a nevyjadruje sa vopred ku všetkým alternatívam, ktoré hypoteticky vyplývajú alebo môžu vyplývať z otázky nevyriešenej alebo otázky, riešenie ktorej nebolo dostatočne odôvodnené alebo vysvetlené. Ak v konaní o dovolaní vyjde najavo, že súd otázku takejto povahy nevyriešil alebo ju vyriešil nesprávne alebo prijaté riešenie vôbec v rozhodnutí nevysvetlil, v dôsledku čoho sa z pohľadu prieskumného konania otvára viacero neistých (iba možných alebo alternatívnych či zatiaľ len teoretických) do úvahy prichádzajúcich skutkových a právnych situácií, obmedzí sa najvyšší súd len na konštatovanie toho prieskumného záveru, ku ktorému sa bolo možné dostať s istotou. Bolo by v rozpore s účelom dovolacieho konania a tiež prieskumnou povahou tohto konania, pokiaľ by najvyšší súd v rámci prieskumu narábal s viacerými alternatívami a zaoberal sa tými obsahovými časťami dovolania, ktoré môžu byť relevantné a opodstatnené iba v prípade dodatočného nadobudnutia istoty, o ktorú z viacerých alternatív v danej veci ide alebo môže ísť.

4. V dovolaní sa namieta, že napadnutý zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej na zistený skutkový aplikuje príslušnú právnu normu a pri ktorej zo svojich skutkových zistení vyvodzuje právne závery.

Dovolateľmi 1/ a 2/ napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu nemohli byť v dovolacom konaní (vzhľadom na už spomenuté tzv. iné vady konania) pre toto posúdenie dostatočným podkladom.

5. Z dôvodov uvedených vyššie najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutom výroku zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.); ako súvisiace zrušil tiež neskôr vydané uznesenie odvolacieho súdu (č.l. 704 spisu) vo výrokoch, ktorými bolo rozhodnuté o trovách prvostupňového a odvolacieho súdu, a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. februára 2016

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková